

Lausuntopyyntö Lapin hyvinvointialueen hyvinvointialuestrategiasta

Kaupunginhallitus 21.12.2022 § 363
680/00.01.02/2022

Valmistelu

Valmistelu hallinto- ja kehitysjohtaja Jukka Vilen ja kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Lapin hyvinvointialueen aluehallitus on kokouksessaan 9.12.2022 351§ päättänyt pyytää Lapin kunnilta lausunnot hyvinvointialueen strategialuonnoksesta. Hyvinvointialueen strategia on ehkä merkittävin aluevaltuuston päättämistä asiakirjoista hyvinvointialueen toiminnan ohjaamiseksi. Strategian merkitys keskeisimpänä toimintaa ohjaavana asiakirjana on erityisen tärkeä koko Lapin näkökulmasta palvelujen laadun ja tason turvaamiseksi. Kemin kaupunki pitää tärkeänä, että hyvinvointialueen hallitus päätti antaa kunnille mahdollisuuden antaa lausunnon hyvinvointialueen strategialuonnoksesta. Lausunnossa pyydettiin palautetta strategian valmisteluun osallistamisesta ja siinä suhteessa se, että kunnat nähdään yhteistyökumpaneina ja heiltä pyydetään lausuntoa on hyvä asia, vaikka varsinaisessa valmistelussa kuntien osallisuus ja näkökulma kuntien kanssa jatkossakin tehtävästä yhteistyöstä jäikin varsin ohueksi.

Lapin hyvinvointialueen strategia-asiakirjan alkuun voisi olla hyvä lisätä tiivis lainsäädännöllinen viitekehys ja sen myötä laista tulevien vaatimusten asettamat vaateet strategia-asiakirjalle. Lyhyt sanallinen kuvaus lähtökohtatilanteesta ja toimintaympäristöstä, strategian laadinnasta ja siinä toiminnalle asetettavista tavoitteista selkeyttäisi kokonaisuuden hahmottamista paitsi luottamushenkilöille, mutta myös palveluiden käyttäjille. Tulevaisuuden kehittämistä varten voisi olla tarpeellista esittää myös SWOT-analyysi siitä, miten hyvinvointialueen strategiaa valmistelleet ovat nähneet toimintakentän ja siinä jo olevat vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. SWOT-analyysi myös selittäisi ja perustelisi omalta osaltaan, miksi tiettyjä painopistealueita on valittu. Painopistealueiden tueksi voisi esittää SWOT analyysin kautta määritetyt strategiset painopisteet ja niiden kautta voitettavat muutoshasteet ja näin terävöittää ja avata strategiaa myös organisaation ulkopuolisille.

Strategia-asiakirjaan on kirjattu toimintaympäristön merkittävimmät muutokset. Toimintansa aloittava hyvinvointialue on Lapin suurin työnantaja ja toiminnan tehokas organisointi useiden eri organisaatioiden fuusion myötä tulee olemaan hyvin haastavaa ja toiminnan kytkeminen hyvinvointialuetta väistämättä ympäröiviin yhdyspintoihin tulee edellyttämään hyvin vahvaa ja yhteistyöhakuista kehittämisotetta ja kumppaneiden kuulemisen huomioivaa työskentelytapaa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta erityisesti yhdyspintatyö ei näy strategiassa tavalla, joka huomioisi ennaltaehkäisevän työn yhteistyön kuntien kanssa ja se ei tule olemaan tuloksekasta, jos se toteutuisi vain hyvinvointialueen näkökulmasta. Se työ, joka tehdään ennen Soster-osaamista edellyttävää työtä, tehdään kunnissa. Tästä syystä kuntien hyvinvointi- ja ennaltaehkäisevän työn onnistumisella on merkittävä rooli myös hyvinvointialueen korjaavan työn ja sen tarpeen kasvun hillinnässä. Siitä syystä yhdyspintatyön toteuttaminen vahvassa yhteistyössä kuntien kanssa ja kuntien tarpeita aidosti kuunnellen, tulee olemaan sen työn

vaikuttavuuden keskiössä. Esimerkiksi oppilashuoltoa tukeva työ ja siihen liittyvä osaaminen on kunnissa ja kunnilla on jatkossakin merkittävä rooli

ennaltaehkäisyssä ja hyvinvoinnin edistämisessä. Tämän yhdyspintatyön roolin merkitys ja vaikuttavuus olisi toivottavaa huomioida myös strategian painopisteitä avaavissa teksteissä tavalla, jotta yhteistyön rooli ja kuntien kanssa tulee konkreettisesti myös esiin.

Näiden ja strategiassa esiin nostettujen painopisteiden saavuttaminen vaatii määrätietoista johtamista ja tavoitteiden sekä mittareiden määrittelyä, jotta voidaan osoittaa toiminnan olevan strategian tavoitteisin nähden hyvin johdettua ja asetettujen tavoitteiden olevan mahdollista saavuttaa. Olisikin luonnollista korostaa strategian toteuttamisohjelmissa taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta lisäävän uuden yhtenäisen organisaatiokulttuurin ja sitä tukevan selkeän ja vahvan johtamis- ja toimintamallin luomista, jotta vältetään riski siitä, että kaikki toiminta rakentuu perinteisen soster-toimintakulttuurin ympärille. Muutos on aina mahdollisuus uudistumiselle.

Yhtenäisen toimintatavan syntymistä ja johdon sekä henkilöstön tuloksekasta vuoropuhelua laadukkaana työn yhdenmukaisella tavalla ymmärtämiseksi edesauttaisi ja tukisi, jos strategiassa olisi kuvattu lisäksi oletettu organisaation "tapamme toimia". Vahvasti peruspalveluita tuottavalle organisaatiolle olisi toimintaa ohjaavaksi periaatteeksi tarpeen myös selkeän palvelulupauksen antaminen ja sen kirjoittaminen osaksi strategiaa. Palvelulupaus on asiakirjasta epäsuorasti poimittavissa, mutta erillisenä kohtana se selkeytyisi ja korostuisi.

Strategiassa on tunnistettu talouden haasteet tulojen ja menojen välisenä epäsuhtana. Perinteisesti Sote- sektorilla talouden haasteiden ja tuottavuuden parantaminen ei ole ollut erityisen vahvaa ja ongelmaksi talouden hallinnassa on usein esitetty tulojen pienuus, ei menojen suuruus. Strategian talouden tasapainon tavoitteessa voisi olla hyvä ottaa aktiivisesti esille myös menopuolen prosessien hallinta ja siten talouden sekä vaikuttavuuden hallinnan lisääminen. Tällöin se tukisi myös sitä talouden tavoitetta, joka oli koko hyvinvointialueuudistuksen lähtökohdan perusteissa esillä. Tämä voisi näkyä myös Lapin maakunnan kuntien sosiaali- ja terveystoimen organisaatioiden ja niiden henkilöstön fuusion myötä syntyneen uuden julkisyhteisön ja uuden organisaation toiminnan rakenteellisen tehostamisen, erityisesti tukipalveluiden ja hallinnon prosessien saralla.

Strategian tuloksekas toimeenpano edellyttää seuranta ja arviointia. Asiakirjaan voisi olla hyvä kirjata nykyistä vahvemmin, kuinka se tehdään. Jatkuva strategiaprosessin seuranta ja arviointi antavat mahdollisuuden arvioida mittareiden pohjalta toimintaa ja tarkentaa strategian suuntaa kohti vaikuttavia ja kustannustehokkaita palveluja, jotka Lapissa rakentuvat kahden ympärivuorokautista antavan sairaalan ympärille. Tämä perusedellytys voisi olla tarkoituksenmukaista kirjata myös strategia-asiakirjaan, jolloin koko Lapin hyvinvointialueen kehittäminen toteutuisi myös koko Lapin alueella sen yhtenäisyyttä tukien.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy oheisen lausunnon Lapin hyvinvointialueen hyvinvointialuestrategiasta.

Päätös

Kaupunginhallitus oikeutti kaupunginjohtajan valmistelemaan lausunnon ja antamaan sen Kemin kaupungin puolesta Lapin hyvinvointialueelle.

Lausunto tuodaan kaupunginhallitukselle tiedoksi seuraavaan kokoukseen.